

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora
Program za monitoring i analitiku

Amandmani na nacрте podzakonskih akata koje je sačinila Državna izborna komisija

26. januar 2016. godine

AMANDMANI NA NACRT PRAVILA O RADU BIRAČKIH ODBORA

AMANDMAN 1

U tački 1, podtački 1.1, nakon poslednje alineje 4, dodaje se nova alineja 5 koja glasi:

„Prilikom preuzimanja Elektronskog uređaja za identifikaciju birača i dva eTokena, predsjednik i zamjenik predsjednika dužni su provjeriti da li Elektronski uređaj i eTokeni funkcionišu, a konstatacija o provjeri potpisuje se od strane predsjednika i zamjenika predsjednika biračkog odbora kao i člana opštinske izborne komisije.“

Obrazloženje

Prilikom preuzimanja, potrebno je provjeriti da li uređaj za elektronsku identifikaciju kao i dva eTokena koje zadužuju predsjednik i zamjenik predsjednika biračkog odbora funkcionišu, kako bi se na licu mjesta mogao konstatovati eventualni kvar na elektronskoj opremi. Na taj način, ne bi se došlo u situaciju da se eventualni kvarovi na opremi konstatuju na sam dan glasanja i to nakon što glasanje krene, kada je neuporedivo teže otkloniti bilo kakav tehnički kvar ili nedostatak.

AMANDMAN 2

U tački 1, podtački 1.2, nakon alineje 1, dodaje se nova alineja 2 koja glasi:

„Svako kašnjenje jednog ili više članova biračkog odbora obavezno se konstatuje u zapisniku o radu biračkog odbora.“

Postojeće al. 2, 3, 4, 5 i 6, postaju al. 3, 4, 5, 6 i 7

Obrazloženje

Zakonska obaveza je da se svi članovi biračkog odbora na biračko mjesto pojave u 5.00 časova ujutru, kako bi započeli sa pripremom biračkog mjesta za glasanje. Ipak, praksa pokazuje da članovi biračkih odbora nerijetko kasne sa pripremnim aktivnostima, što predstavlja kršenje zakona. Zbog toga, smatramo da je potrebno propisati kao obavezu da se takvo kršenje zakona notira u zapisniku o radu biračkog odbora.

AMANDMAN 3

U tački 1, podtački 1.3, nakon alineje 1, dodaju se nove al. 2, 3 i 4 koje glase:

„Licima kojima je Državna izborna komisija izdala službeno ovlašćenje za posmatranje izbora pristup biračkom mjestu obezbijediće se od 5,00 časova ujutro do završetka izbornog dana i odlaska svih članova biračkih odbora sa biračkih mjesta;

Ukoliko se licu kojem je Državna izborna komisija izdala službeno ovlašćenje za posmatranje izbora onemogućiti pristup biračkom mjestu, sve pripremne radnje za otvaranje biračkog mjesta ili glasanje se prekidaju a birački odbor odmah stupa u komunikaciju sa Državnom izbornom komisijom kako bi se razjasnile eventualne nedoumice.

Pripreme radnje ili glasanje ne mogu se nastaviti dok se licima ovlašćenim za posmatranje izbora ne omogući pristup biračkom mjestu.“

Obrazloženje

Iako je posmatranje izbora od strane lica kojima je Državna izborna komisija izdala službeno ovlašćenje za posmatranje izbora zakonska kategorija, u praksi je pristup biračkim mjestima tim licima od strane članova biračkih odbora često bio onemogućen. Iz tog razloga, potrebno je normirati situaciju u kojoj se licu koje posmatra izbore onemogućava pristup biračkom mjestu te korake koje je potrebno sprovesti ukoliko se to desi. Podsjećamo da niko iz biračkog odbora nema pravo da posmatraču izbora uskrati prisustvo na biračkom mjestu (osim ukoliko ta osoba ne krši izborna pravila) te da je Državna izborna komisija jedina koja izdaje i koja može povući akreditaciju. Ali, dok god je ta akreditacija na snazi, posmatraču izbora moraju imati pun pristup biračkom mjestu.

AMANDMAN 4

U tački 1, podtački 1.5, nakon alineje 1, dodaje se nova alineja 2 koja glasi:

„Predsjednik biračkog odbora obezbijediće adekvatne uslove za praćenje izbora u slučaju da su članovi biračkih odbora ili lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora osobe sa invaliditetom.“

Obrazloženje

Ovim amandmanom se precizno definišu obaveze predsjednika biračkog odbora, kao i uslovi koji moraju biti obezbjeđeni osobama sa invaliditetom. Kako bi se svim licima za praćenje izbora omogućio uvid u kompletno tok glasanja, za osobe sa invaliditetom je neophodno obezbjeđiti tehničke uslove za praćenje izbora - koji istovremeno štite njihovo dostojanstvo. Osobama sa invaliditetom je neophodno

osigurati funkcionalan i neometan pristup biračkim mjestima kao i tehničke uslove na samom biračkom mjestu, kako bi nesmetano mogli vršiti ulogu člana biračkog odbora ili posmatrača izbornog procesa.

AMANDMAN 5

U tački 1, podtački 1.7, nakon alineje 1, dodaje se nova alineja 2 koja glasi:

„Predsjednik odbora dužan je osigurati da svi članovi odbora, kao i lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora mogu jasno da vide ekran uređaja za elektronsku identifikaciju birača.“

Postojeća alineja 2 postaje alineja 3.

Obrazloženje

Ovim amandmanom se definišu jednaki uslovi za rad svih članova odbora, kao i lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora. Takođe, kako bi spriječili eventualne propuste ili nepravilnosti prilikom korišćenja elektronske identifikacije birača, neophodno je omogućiti svim članovima odbora da isprate ovaj dio glasačke procedure. Ovo posebno iz razloga što će se sistem elektronske identifikacije po prvi put koristiti u Crnoj Gori pa su veće šanse za propuste - koji se mogu preduprijeti boljim monitoringom od svih članova odbora.

AMANDMAN 6

U tački 2, podtački 2.4, nakon alineje 5, dodaje se nova alineja 6 koja glasi:

„Svaki slučaj ponovne štampe odreska obavezno će se konstatovati zapisnikom o radu biračkih odbora.“

Postojeće al. 6, 7, 8, 9, 10 i 11 postaju al. 7, 8, 9, 10, 11 i 12.

Obrazloženje

Predloženim pravilima nije adekvatno tretirana mogućnost zapisničke evidencije ponovne štampe odreska što se ovim amandmanom želi ispraviti i zato je neophodno precizno definisati mogućnost zapisničkog evidentiranja ovakve situacije. Ponovno štampanje odreska može uticati na regularnost izbornog procesa na određenom biračkom mjestu i izazvati sumnju političkih subjekata koji učestvuju u izbornom procesu. Naime, kako bi se spriječilo da lice može da glasa na dva glasačka listića tj. da glasa dva puta, neophodno je slučajeve ponovne štampe konstatovati zapisnikom o radu biračkih odbora. Na ovaj način će se omogućiti da se prilikom provjere odreska posebna pažnja obrati na evidentirani odrezak i da li se odrezak pojavljuje dva ili više puta.

AMANDMAN 7

U tački 2, podtački 2.5, nakon alineje 4, dodaju se nove al. 5, 6, 7 i 8 koje glase:

„Prilikom vizuelne identifikacije birača, za svakog birača potrebno je zapisnik o radu biračkog odbora, tj. u njegovom posebnom aneksu unijeti broj identifikacionog dokumenta birača kao i naziv organa koji je izdao identifikacioni dokument.

Ako elektronska identifikacija bude onemogućena usled kvara na sistemu (uređaju), birački odbor je dužan odmah o tome obavijestiti nadležnu izbornu komisiju.

Nadležna izborna komisija je dužna obezbijediti da, najkasnije u roku od jednog časa, tehnička podrška dođe na biračko mjesto kako bi se otklonio kvar na sistemu (uređaju).

Ako tehnička podrška ne dođe na biračko mjesto u roku od jednog časa, glasanje se prekida do dolaska tehničke podrške.“

Obrazloženje

Vizuelna identifikacija birača ostavlja dosta prostora za nepravilnosti u glasanju jer ne postoji sistem provjere da li je lice već glasalo. Kako bi postojali podaci koji će omogućiti naknadno utvrđivanje ovih činjenica neophodno je u zapisnik unijeti broj identifikacionog dokumenta birača kao i naziv organa koji je izdao identifikacioni dokument. Ovim amandmanom se precizira i postupak koji predloženim podzakonskim aktom nije definisan. Postoji velika mogućnost da dođe do tehničkih problema u funkcionisanju opreme kojom se vrši elektronska identifikacija birača i zbog toga je neophodno precizno definisati na koji način će se prevazići eventualni problem. Pošto duži kvarovi elektronske identifikacije ostavljaju više prostora za nepravilnosti u glasanju, potrebno je ograničiti ovaj vremenski period na sat vremena, u kojima se mora pojaviti tehnička podrška izborne komisije, kako bi se izbjeglo da se na nekim mjestima namjerno dese “kvarovi” a da usled izostanka tehničke podrške, cijeli izborni dan protekne korišćenjem vizuelne identifikacije.

AMANDMAN 8

U tački 2, podtački 2.7, nakon alineje 5, dodaje se nova alineja 6 koja glasi:

„Birački odbor dužan je da obezbijedi da glasačka kutija bude postavljena na visini koja je adekvatna i za glasanje lica koja su korisnici kolica.“

Obrazloženje

Neprikladnošenje visina glasačke kutije za osobe koja su korisnici kolica znači i obaveznu pomoć od članova biračkog odbora ili lica koja posmatraju izbore. Na ovaj način se ne samo krše ljudska prava

osoba koja su korisnici kolica već se i ugrožava tajnost glasanja – pa se ovim amandmanom osiguravaju jednaka prava za sve birače i štiti regularnost toka glasanja.

AMANDMAN 9

U tački 2, podtački 2.9, nakon alineje 3, dodaje se nova alineja 4 koja glasi:

„Svaki slučaj kada uređaj registruje pokušaj dvostrukog glasanja, podaci o tom biraču unijeće se u zapisnik o radu biračkog odbora.“

Postojeće al. 4 i 5 postaju al. 5 i 6.

Obrazloženje

Duplim pokušajima glasanja pojedinci ne samo da krše zakone već i pokušavaju da održe lošu praksu dvostrukog glasanja – zbog kojeg je, između ostalog, uveden sistem elektronske identifikacije birača. Da bi se ovakva društveno devijantna ponašanja pojedinaca procesuirala i najstrožije sankcionisala neophodno je evidentirati sve pojedince kod kojih je identifikovan pokušaj duplog glasanja.

AMANDMAN 10

U tački 2, podtački 2.10, u alineji 3, postojeća prva rečenica mijenja se i glasi:

„Statistički izvještaj sa biračkog mjesta obavezno se štampa po završetku glasanja i čini sastavni dio zapisnika o radu biračkog odbora.“

Obrazloženje

S obzirom da statistički izvještaj postoji kao dio sistema elektronske identifikacije, smatramo da ga je potrebno formalizovati i učiniti sastavnim dijelom zapisnika o radu biračkog odbora.

AMANDMAN 11

U tački 3, podtački 3.2, nakon alineje 2, dodaje se nova alineja 3 koja glasi:

„Ukoliko član biračkog odbora na biračkom mjestu primijeti lica koja vode evidenciju o biračima koji su glasali, dužan je o tome odmah obavijestiti predsjednika biračkog odbora, koji je obavezan da odmah pozove policiju, što se obavezno konstatuje i u zapisniku o radu biračkog odbora.“

Obrazloženje

Na prethodnim izborima su evidentirani mnogobrojni slučajevi vođenja evidencije o biračima, koji su na ovaj način vršili pritisak na birače. Međutim, u rijetkim slučajevima je birački odbor reagovao na ovakva kršenja zakona i nije bilo adekvatne i pravovremene reakcije nadležnih organa. Ovim amandmanom bi se unaprijedila regularnost glasanja i spriječilo kršenje zakona i prava glasača na slobodne izbore.

AMANDMAN 12

U tački 3, podtački 3.5, nakon alineje 1, dodaje se nova alineja 2 koja glasi:

„Ukoliko birač nakon glasanja na biračkom mjestu ostavi poziv za glasanje, predsjednik biračkog odbora dužan je da taj poziv za glasanje odloži u posebnu kantu/kesu za otpatke, koja se ne smije iznositi iz prostorije za glasanje do okončanja dana za glasanje.“

Obrazloženje

Na prethodnim izborima su građani prijavljivali da su glasači, na biračkom mjestu, ostavljali poziv za glasanje koji su kasnije iznošeni iz prostorija kako bi određeni predstavnici političkih partija vodili evidenciju o izašlim glasačima. Kako bi se spriječio pritisak na glasače i obezbjedila zakonitost izbora, neophodne je ovakvu situaciju preduprijediti usvajanjem predloženog amandmana.

AMANDMAN 13

U tački 4, podtački 4.5, druga rečenica alineje 1 mijenja se i glasi:

„Ukupan broj se dobija sabiranjem broja birača zaokruženih u štampanom izvodu iz biračkog spiska biračkog odbora i štampanom izvodu iz biračkog spiska za birače koji su glasali putem pisma i poređenjem sa statističkom evidencijom iz elektronskog uređaja za identifikaciju birača.“

Obrazloženje

S obzirom da statistička evidencija iz elektronske identifikacije de facto postoji, potrebno je učiniti je zvaničnom i porediti podatke iz te evidencije sa podacima koji se na biračkom mjestu manuelno vode.

AMANDMAN 14

U tački 5, podtački 5.4, nakon alineje 1 dodaju se nove al. 2 i 3 koje glase:

„Ako predsjednik biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ne unese primjedbu koju je dao član biračkog odbora, zapisnik o radu biračkog odbora smatraće se nevalidnim.

O odbijanju predsjednika biračkog odbora da u zapisnik o radu biračkog odbora unese primjedbu člana biračkog odbora, član biračkog odbora dužan je da u pisanoj formi informiše nadležnu izbornu komisiju u roku od 24 časa od trenutka kada se povreda desila.“

Obrazloženje

Ovim amandmanom se obezbjeđuje poštovanje prava i obaveza svih članova odbora, kao i pravni mehanizmi za zaštitu prava članova odbora. Na ovaj način će se spriječiti diskreciono odlučivanje predsjednika odbora da unese ili ne unese određene primjedbe članova odbora.

AMANDMAN 15

U tački 5, podtački 5.6, nakon alineje 1 dodaje se nova alineja 2 koja glasi:

„Nadležna izborna komisija po službenoj dužnosti provjeriće rad svakog biračkog odbora kod kojeg zapisnik o radu biračkog odbora nije potpisan od strane svih članova biračkih odbora, ili ako je nadležna izborna komisija informisana o tome da predsjednik biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora nije unio primjedbu koju je dao član biračkog odbora.“

Obrazloženje

Kako bi obezbjedili adekvatno postupanje nadležnog organa po prigovorima na zapisnik i u slučaju nepotpisanih zapisnika, neophodno je ovu obavezu jasno definisati pravilima o radu biračkih odbora.

AMANDMAN 16

U tački 6, podtački 6.1, nakon alineje 1 dodaje se nova alineja 2 koja glasi:

„Nadležna izborna komisija dužna je da na svojoj internet prezentaciji objavi zapisnike o radu biračkih odbora u roku od 48 časova od trenutka dostavljanja.“

Obrazloženje

U cilju povećanja transparentnosti u radu nadležne državne komisije neophodno je zapisnike o radu biračkih odbora učiniti dostupne široj javnosti što se može učiniti na način propisan ovim amandmanom.

Izrada ovog dokumenta podržana je kroz projekat: "Poštenu izbore slobodni od korupcije", koji finansira Evropska unija, posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori a implementira ga Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS). Mišljenja i stavovi iznijeti u ovom dokumentu ne mogu se ni na koji način smatrati stavovima Evropske unije.